

การแบ่งชนิดเครื่องแต่งกายเพื่อการป้องกัน (Classification of Protective Clothing)

Source : Occupational Safety and Health Administration, U.S. Department of Labor.

Firefighter's protective clothing

● **เครื่องแต่งกายเพื่อการป้องกัน (Protective Clothing)** หมายถึง เครื่องแต่งกายต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ชุดคลุมมิดชิดทั้งตัว (Fully encapsulating suits)
- ชุดคลุมไม่มีมิดชิดทั้งตัว (Nonencapsulating suits)
- ถุงมือ รองเท้าบูท และที่คลุมศีรษะ (Gloves, boots, and hoods)
- ชุดนักดับเพลิง (Firefighter's protective clothing)
- ชุดป้องกันในระยะประชิด (Proximity or approach clothing)
- ชุดป้องกันระเบิดหรือสะเก็ดระเบิด (Blast or fragmentation suits)
- ชุดป้องกันรังสี (Radiation-protective suits)

● **ชุดนักดับเพลิง ชุดป้องกันในระยะประชิด ชุดป้องกันระเบิดและชุดป้องกันรังสี** โดยของมีเอง ไม่เป็นที่ยอมรับว่ามีคุณสมบัติ

เพียงพอในการป้องกันอันตรายจากสารเคมี ข้อมูลต่อไปนี้เป็นรายละเอียดของเครื่องแต่งกายเพื่อการป้องกันชนิดต่างๆ โดยจะเป็นการบรรยายถึงลักษณะทั่วไป คุณสมบัติในการป้องกันและข้อพิจารณาในการเลือกใช้งาน

ชุดคลุมมิดชิดทั้งตัว (Fully encapsulating suits)

ลักษณะทั่วไป เป็นเครื่องแต่งกายตัดเย็บเป็นชิ้นเดียวสำหรับคลุมทุกส่วนของร่างกายโดยที่ส่วนซึ่งเป็นรองเท้าบูทและถุงมือสามารถจะใช้เป็นแบบตัดเย็บเต็มชุด แบบถอดเปลี่ยนได้ หรือแบบแยกต่างหากก็ได้

คุณสมบัติในการป้องกัน ป้องกันการสาดกระเซ็น ฝุ่น ก๊าซ และไอสารเคมี

ข้อพิจารณาในการเลือกใช้งาน เป็นชุดที่ความร้อนในร่างกายไม่สามารถเล็ดรอดออกไปได้ซึ่งทำให้ผู้สวมใส่อยู่ในสภาวะร้อนจัด (Heat stress) โดยเฉพาะเมื่อใช้งานร่วมกับเครื่องช่วยหายใจชนิดมีถังอากาศในตัว (SCBA) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้เนื้อผ้าที่สามารถระบายความร้อน

ได้ดี ที่สำคัญคือ เป็นชุดที่ทำให้ความคล่องตัวทัศนวิสัย รวมไปถึงการสื่อสารของผู้สวมใส่มีประสิทธิภาพลดลง

ชุดคลุมไม่มีมิดชิดทั้งตัว (Nonencapsulating suits)

ลักษณะทั่วไป เป็นชุดแต่งกายที่มีส่วนประกอบสำคัญคือ เสื้อ ที่คลุมศีรษะ กางเกง หรือเอี๊ยม รวมถึงชุดหมวก (Coverall) ที่ปกคลุมร่างกายทั้งส่วนบนและส่วนล่างด้วยผ้าซึ่งตัดเย็บเป็นชิ้นเดียวกัน

คุณสมบัติในการป้องกัน ป้องกันการสาดกระเซ็น ฝุ่นและวัตถุอื่น ๆ แต่ไม่สามารถป้องกันก๊าซและไอสารเคมี รวมทั้งไม่ได้ป้องกันร่างกายส่วนศีรษะและคอ

ข้อพิจารณาในการใช้งาน ห้ามใช้งานในบริเวณที่สารเคมีสาดกระเซ็นและเกิดก๊าซพิษกระจายหนาแน่น ผู้สวมใส่อาจเกิดความร้อนจัด และควรวางเท้าปิดทับส่วนต่อต่างๆ เช่น ระหว่างปลายแขนเสื้อกับถุงมือ ปลายขา กางเกงกับรองเท้าบูท เป็นต้น

Proximity or approach clothing

Photo Credit : Senior Airman Nathan Lipscomb, US Navy.

ส่วนเสริมเพื่อการป้องกัน (Additional Protector)

ลักษณะทั่วไป เป็นส่วนเสริมต่างๆ เช่น ผ้ากันเปื้อน (Aprons) ปกแขน (Sleeve protectors) สนับแข้ง (Leggings) ผ้ากันเปื้อนที่มีทั้งถุงมือและปกแขนในตัว รวมถึงผ้าคลุมแขนและขาแยกต่างหาก โดยทั่วไปจะใช้สวมทับชุดคลุมไม่มีติดชิดทั้งตัว (Nonencapsulating suits)

คุณสมบัติในการป้องกัน ให้การป้องกันเสริมสำหรับชุดคลุมไม่มีติดชิดทั้งตัว โดยเฉพาะส่วนหน้าอก ส่วนแขนตั้งแต่ข้อศอกลงไปและหน้าแข้ง

ข้อพิจารณาในการใช้งาน ใช้เมื่อมีความจำเป็นโดยสวมทับชุดคลุมไม่มีติดชิดทั้งตัวแทนที่จะสวมชุดคลุมติดชิดทั้งตัว เพื่อไม่ให้ผู้สวมใส่ร้อนเกินไป เหมาะสมและมีประโยชน์สำหรับการทำงานในลักษณะที่ร่างกายทุกส่วนจะไม่สัมผัสกับสารปนเปื้อนโดยตรง เช่น การเก็บตัวอย่างอากาศ การติดป้ายสารเคมี งานวิเคราะห์สภาพบรรยากาศ ฯลฯ

ชุดนักดับเพลิง (Firefighter's protective clothing)

ลักษณะทั่วไป ประกอบด้วย เสื้อ กางเกง ถุงมือ หมวก เป็นไปตามมาตรฐาน NFPA 1971, 1972, 1973 และบู้ตามมาตรฐาน 1974

คุณสมบัติในการป้องกัน ป้องกันความร้อนน้ำร้อนและเศษวัตถุต่างๆ แต่ไม่สามารถป้องกันก๊าซ ไอสาร การซึมผ่าน (Permeation) หรือการทำให้เสื่อมคุณภาพ (Degradation) โดยสารเคมี ทั้งนี้ มาตรฐาน NFPA 1971 กำหนดให้เสื้อและกางเกงจะต้องมีผ้าชั้นนอก (Outer shell) ผ้าชั้นใน (Inner liner) และตัวกันไอน้ำ (Vapor barrier) ที่มีอัตราการซึมผ่านของน้ำน้อยกว่า 25 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว (25 lb/in²) หรือ 1.8 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร (18 kg/cm²) เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำร้อนจากการดับเพลิงซึมผ่านเข้ามายังผิวหนังของผู้สวมใส่

ข้อพิจารณาในการใช้งาน เป็นชุดที่ทำการชำระสารปนเปื้อนได้ยาก ไม่ควรสวมใส่ในพื้นที่ที่มีก๊าซ ไอสาร การกระเซ็น หรือการซึมผ่านของสารเคมีโดยไม่มีเครื่องป้องกันเพิ่มเติม

ชุดป้องกันในระยะประชิด (Proximity or approach clothing)

ลักษณะทั่วไป เป็นชุดชั้นเดียวหรือแยกเสื้อและกางเกง พร้อมทั้งคลุมรองเท้าบูท ถุงมือ

Blast or fragmentation suits

ชุดป้องกันกัมมันตรังสี (Radiation-protective suits)

ลักษณะทั่วไป เป็นชุดป้องกันการปนเปื้อนรังสีหรือกัมมันตรังสี มีหลายรูปแบบ มีจุดประสงค์ในการใช้งานคือ ปกป้องอนุภาครังสีไม่ให้เข้ามาสัมผัสกับผิวหนังของผู้สวมใส่

คุณสมบัติในการป้องกัน ป้องกันอนุภาครังสีเบตาและอัลฟา แต่ไม่สามารถป้องกันรังสีแกมมา

ข้อพิจารณาในการใช้งาน ออกแบบมาเพื่อป้องกันผิวหนังไม่ให้สัมผัสกับอนุภาครังสี เมื่อมีตรวจพบว่ามีสารแพร่กระจายของรังสี จะต้องขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ และอพยพผู้คนออกไปจนกว่าจะสามารถวัดค่าอันตรายได้

ชุดหมัด้านเปลวไฟ/ไฟ (Flame/fire retardant coveralls)

ลักษณะทั่วไป เป็นชุดหมัดที่ปกติแล้วจะสวมไว้ด้านใน

คุณสมบัติในการป้องกัน ป้องกันไฟที่เกิดจากประกายไฟหรือไฟที่ลุกติดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ข้อพิจารณาในการใช้งาน เป็นเสื้อผ้าที่เสริมเข้ามา ทำให้ต้องเพิ่มพื้นที่การสวมใส่และน้ำหนักมากขึ้น ผู้สวมใส่จะมีปัญหาเรื่องความร้อน อึดอัดและเคลื่อนไหวไม่คล่องตัว

การแบ่งชนิดเครื่องแต่งกายเพื่อการป้องกันสามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีกด้วยปัจจัยหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การออกแบบ (Design)
2. ประสิทธิภาพ (Performance)

และที่คลุมศีรษะ ทำด้วยผ้าไนลอนหรือผ้าฝ้ายเคลือบผิวด้านนอกด้วยอะลูมิเนียม (Aluminized) โดยปกติทั่วไปใช้สวมทับชุดป้องกันอื่นๆ เช่น ชุดดับเพลิงชุดหมัด้านเปลวไฟ (Flame-retardant coveralls)

คุณสมบัติในการป้องกัน ป้องกันการสาดกระเซ็น ฝุ่น ก๊าซ และไอสารเคมี

ข้อพิจารณาในการใช้งาน เป็นชุดที่ความร้อนในร่างกายไม่สามารถเล็ดรอดออกไปได้ซึ่งทำให้ผู้สวมใส่อยู่ในสภาวะร้อนจัด (Heat stress) โดยเฉพาะเมื่อใช้งานร่วมกับเครื่องช่วยหายใจชนิดมีถังอากาศในตัว (SCBA) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้เนื้อผ้าที่ระบายความร้อนได้ดี ประการสำคัญ เป็นชุดที่ทำให้ความคล่องตัว ทักษะวิสัย

และการสื่อสารของผู้สวมใส่มีประสิทธิภาพลดลง

ชุดป้องกันระเบิดหรือสะเก็ดระเบิด (Blast or fragmentation suits)

ลักษณะทั่วไป เป็นชุดเสื้อ กางเกง และเสื้อมัดที่กันสะเก็ดระเบิด ผ้าห่มกันระเบิด (Bomb Blankets) และอุปกรณ์รับแรงระเบิด (Bomb carriers)

คุณสมบัติในการป้องกัน ป้องกันในกรณีเป็นการระเบิดขนาดเล็ก ผ้าห่มหรือตะแกรงสามารถเบนทิศทางของแรงระเบิดและสะเก็ดระเบิดได้

ข้อพิจารณาในการใช้งาน โดยพื้นฐานแล้วชุดนี้จะไม่มียูทิลิตี้ป้องกันเสียงดังจากการระเบิด จะต้องจัดหาเพิ่มเติม

3. อายุการใช้งาน (Service Life)

1. การออกแบบ แบ่งตามลักษณะของเครื่องกายที่มีเป้าหมายในการป้องกันส่วนใดของร่างกายโดยตรง เช่น

- ถุงมือ
- รองเท้าบูท
- ผ้ามกันเปื้อน เสื้อ ชุดหมี่
- ชุดป้องกันทั้งตัว

ในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินสารเคมี การกำจัดวัตถุอันตราย และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย ชุดป้องกันชนิดที่ยอมรับให้ใช้คือ ชุดคลุมมิดชิดทั้งตัวและชุดคลุมไม่มิดชิดทั้งตัวหรือชุดป้องกันการกระเซ็นของสารเคมีเสริมด้วยรายการอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น ถุงมือหรือบูทป้องกันสารเคมี ทั้งนี้ จะพิจารณาตามลักษณะการออกแบบโดยไม่มี การนำเรื่องประสิทธิภาพเข้ามาพิจารณา

2. ประสิทธิภาพ สมาคมป้องกันอัคคีภัยแห่งชาติสหรัฐฯ (NFA) แบ่งชนิดของชุดป้องกัน ตามประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

2.1 ชุดป้องกันไอสาร (Vapor protective suits) ตามมาตรฐาน NFPA 1991 ใช้ในบริเวณที่มีก๊าซหนาแน่นและมีความเป็นไปได้ที่จะมีการสัมผัสสารเคมี ชุดป้องกันชนิดนี้เทียบเท่ากับชุดป้องกันระดับ A ตามข้อกำหนดของ EPA

2.2 ชุดป้องกันการกระเซ็นของสารเคมี (Liquid-splash protective suits) ตามมาตรฐาน NFPA 1992 ให้การป้องกันสารเคมีที่เป็นของเหลวในลักษณะการสาดกระเซ็น แต่ไม่สามารถป้องกันในลักษณะการสัมผัสของเหลวอย่างต่อเนื่อง หรือสัมผัสสารเคมีในรูปของก๊าซหรือไอสาร ชุดป้องกันชนิดนี้ตรงกับชุดป้องกันระดับ B ของ EPA สิ่งสำคัญที่ต้องระลึกไว้ก็คือ ในการสวมชุดชนิดนี้ ผู้สวมใส่มีโอกาสจะสัมผัสกับก๊าซหรือไอสารเคมี เนื่องจากไม่มีประสิทธิภาพป้องกันก๊าซอย่างแน่นหนา (Gas-tight performance) ดังนั้น จึงควรปิดรอยต่อหรือส่วนเปิดต่างๆ ของชุดด้วยเทปขาวเพื่อเสริมการป้องกันให้ดีขึ้น

2.3 เสื้อผ้าที่เป็นส่วนสนับสนุนการป้องกัน (Support function protective garments) ตามมาตรฐาน NFPA 1993 เป็นชุดที่ให้การป้องกันการสาดกระเซ็นของสารเคมีได้ด้วย แต่มีข้อจำกัดในการป้องกันด้านกายภาพ อาจประกอบขึ้นด้วยเสื้อผ้าที่แยกจากกันหลายชิ้น (ชุดหมี่ ที่คลุมศีรษะ ถุงมือและบูท เป็นต้น) จุดประสงค์ในการใช้งานคือ ใช้ในกรณีไม่ฉุกเฉิน

Photo Credit : NATO (North Atlantic Treaty Organization)

กรณีไม่มีสารไวไฟซึ่งสามารถระบุนตรายของสารเคมีได้แน่ชัดแล้ว ตัวอย่างเช่น การใช้ชุดป้องกันในระยะประชิดในการกระบวนการผลิตสารเคมี การชำระล้างสารเคมี งานทำความสะอาดอาคารวัตถุอันตราย และการฝึกอบรม

พึงระลึกไว้เสมอว่า ชุดป้องกันชนิดนี้ไม่ควรใช้ในงานตอบโต้เหตุฉุกเฉินสารเคมีหรือในสถานการณ์ที่ไม่สามารถระบุชนิดหรืออันตรายของสารเคมีได้อย่างชัดเจน

หมายเหตุ

- ค่าความต้องการตามมาตรฐาน NFPA ที่ระบุไว้สำหรับชุดป้องกันสารเคมีใดๆ เป็นค่าขั้นต่ำที่ผู้ผลิตจะนำไปเป็นค่าประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ตัวเองซึ่งจะต้องมีการทดสอบอย่างเข้มงวดทั้งตัวชุดและวัสดุที่ใช้อ่อนจะได้อบรมจากมาตรฐานนี้ ทั้งนี้ ผู้ผลิตต้องแสดงเอกสารผลการทดสอบและรายละเอียดสินค้าทั้งหมดให้กับผู้ซื้อ

- เสื้อผ้าเพื่อการป้องกันควรคลุมทั้งตัว ผู้สวมใส่ และอุปกรณ์ป้องกันระบบหายใจที่ใช้โดยทั่วไปแล้วไม่ได้ออกแบบให้มีความสามารถในการป้องกันการปนเปื้อนสารเคมี

ชุดป้องกันระดับ A มีลักษณะพื้นฐานตรงตามความต้องการดังกล่าวนี้ ขณะที่ระดับ B อาจมี SCBA อยู่ข้างนอกหรือข้างในชุดก็ได้ แต่

เพื่อความมั่นใจสูงสุด อุปกรณ์ป้องกันระบบหายใจของผู้สวมใส่ชุดป้องกันระดับ B ควรอยู่ข้างในชุดเนื่องจากเป็นมาตรการที่ดีในการป้องกันความผิดพลาดและลดปัญหาการปนเปื้อนสารอันตรายสำหรับชุดป้องกันระดับ C ใช้หน้ากากและใส่กรองซึ่งจะต้องอยู่ด้านนอกของชุดเป็นปกติอยู่แล้ว

3. อายุการใช้งาน โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ

3.1 ชนิดใช้งานครั้งเดียว (Single use)

3.2 ชนิดจำกัดการใช้งาน (Limited use)

3.3 ชนิดสามารถนำกลับมาใช้งานใหม่ได้ (Reusable)